

det var jo dog kun en Tale ved en Frokost — kom nærmere ind derpaa, saa hænger det sammen med, at jeg netop altid, naar jeg har talt om den økonomiske Situation, har skelnet mellem den akutte Del af Krisen og det, man med et noget misvisende Udtryk kunde kalde den kroniske Del af Krisen — naar jeg siger et noget misvisende Udtryk, er det naturligvis, fordi en Krise aldrig kan være kronisk, for er den kronisk, er det blevet en mere eller mindre varig Tilstand; men paa den anden Side ved vi jo alle sammen, hvad man mener dermed. Den første, den akutte Del af Krisen har jeg altsaa betegnet som Konjunkturkrisen, den sidste som Industriproblemet, d. v. s. den danske Industris Stilling i Fremtiden under de ændrede Verdensforhold. Medens jeg, som jeg gentagne Gange har sagt her i Dag og andre Steder, med Hensyn til Konjunkturkrisen mener, at man maa forkaste alle Forholdsregler som Told, Importregulering eller Forbud som ganske u hensigtsmæssige til Krisens Afhjælpning, maa Spørgsmaalet med Hensyn til det kroniske Moment i Krisen, det, jeg har kaldt Industriproblemet, eller med andre Ord Spørgsmaalet Beskyttelse eller Frihandel, finde sin Afgørelse gennem de forestaaende Toldlovsforhandlinger. I denne Opfattelse er jeg, saa vidt jeg kan skønne, ikke blot ganske enig med det ærede fraværende Medlem Hr. Fraenkel, men ogsaa med de fleste af dette høje Tings Medlemmer, og jeg kan derfor kun beklage denne Fejl i Referatet, for hvis denne Fejl ikke havde været, ja, saa havde det ærede Medlem Hr. Fraenkel dog maaske ikke været saa streng imod mig i sin Artikel, hvor han fraskriver mig enhver positiv Kundskab i økonomisk Udviklingshistorie og endvidere skriver, at jeg ser paa Krisen ganske som en forudsætningsløs Købmand eller Handelsrejsende, der gaar ud fra, at alle Kriser er akutte, fordi han aldrig har set andre og følgelig mener, at da den nu har været en rum Tid, maa vi formentlig være paa Bunden eller nær ved at naa den, og at det nu vil være ved at bære opad igen.

Maa jeg i denne Forbindelse indskyde, at naar man har forekastet mig ogsaa denne sidste Udtalelse, og ment, at den hvilede paa en Optimisme, der ikke var retfærdiggjort af de foreliggende Kendsgerninger, saa var jeg jo ingenlunde ene om at fremsætte denne Anskuelse. Rundt omkring i Verden lød allerede i Juli og August Maaned Røster

om, at Krisens Lavpunkt var naaet; saa paa det ene, saa paa det andet Omraade mente man at spore Bedring i Forholdene. Men lad nu være, at jeg ikke havde Ret, at jeg virkelig skønnede forkert og for tidlig havde givet Udtryk for den Optimisme, der ikke kunde holde Stik, saa overser man nu alligevel, naar man bebrejder mig dette, det, som jeg kalder det psykologiske Moment i enhver Krise. En Krise har nemlig naaet sit Minimumspunkt, naar Troen paa og ikke Visheden om — thi den faar man ikke —, at nu kan det ikke gaa længere ned, vender tilbage, naar Tilliden vender tilbage og med den atter Lysten til at gaa i Gang med Forretninger, til at købe, naar med andre Ord Optimismen afløser Pessimismen. Dette psykologiske Moment bør man ikke underkende, og selv om man naturligvis, det erkender jeg, skal være varsom med for tidligt og uden noget Holdepunkt i de faktiske Forhold at hejse Optimismens Fane, skal man paa den anden Side ogsaa passe paa ikke altid at se alt sort i sort. Jeg deler ganske den ærede Statsministers og mange andres Mening om, at denne Krise bliver langvarig, men jeg tror, det bliver Opgangen, der bliver langvarig og besværlig, og det udelukker i hvert Fald ikke, at vi nu er omkring det laveste Punkt. Selvfølgelig vil mange Priser, navnlig paa Levnedsmidler og Livsformødenheder, sikkert gaa længere ned endnu, men heller ikke dette udelukker efter min Mening paa nogen Maade, at der kommer mere Liv i Forretningerne. Jeg mener virkelig at kunne øjne nogle — ganske vist svage — Lyspunkter i Mørket. Den tyske Konkurrence, som jeg jo ogsaa har udtalt mig om, kan neppe under de meget alvorlige økonomiske Forhold i Tyskland blive ved at gøre sig gældende, og efter de sidste Oplysninger fra Oktober er Beskæftigelsesgraden i Stigning for de aller fleste af de saakaldte nødstedte Industrier. Nu ved jeg meget godt, at den sidste Opgørelse udviser en betydelig Stigning i Arbejdsløsheden for den sidste Uge, men jeg maa formene, uden at jeg dog herom kan udtale mig med Sikkerhed, at denne Opgang navnlig skyldes større Arbejdsløshed indenfor Jordarbejderne og indenfor Byggefagene, og at det derfor til en vis Grad er den sædvanlige Opgang i Arbejdsløsheden, som plejer at fremkomme henimod Vinteren, og jeg tror i alt Fald ikke, at denne Opgang i Arbejdsløshed har fundet Sted i de Fag, som hører til de Industrier, der lider under den udenlandske Konkurrence, og som